

# Muzica, factor de educație patriotică și umanistă

„Marii compozitori s-au confundat întotdeauna cu momentele de seamă ale istoriei țării lor... A continua această nobilă tradiție militantă a muzicii noastre în condițiile epocii desăvârșirii socialismului — ce întrece în măreție și strălucire

toate epocile anterioare din istoria poporului român — este o înaltă îndatorire de cinste pentru toți compozitorii din România“.

Nicolae Ceaușescu  
(Din vol. „Artă și literatură“)

Document politic de o inegalabilă forță de sinteză, cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România la Sesiunea solemnă comună a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste consacrată împlinirii a 40 de ani de la Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă — reprezintă o imagine a drumului pe care l-am parcurs și ne înfățișează totodată perspectivele însuflețitoare ale României de mâine, viitorul de aur al patriei pe care sîntem chemați să-l edificăm spre propria fericire și bunăstare.

După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „se poate afirma fără teama de a greși, că în îndelungata sa istorie de peste 2000 de ani, în care poporul nostru a parcurs multe etape grele și importante, epoca acestor 40 de ani este cea mai măreață și înfloritoare din întreaga dezvoltare istorico-socială a poporului român... La a 40-a aniversare a Revoluției sale, România se prezintă ca o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, puternică și cu o agricultură socialistă modernă în plină dezvoltare... Au cunoscut o puternică înflorire știința, învățămîntul și cultura — factori fundamentali ai progresului economico-social al țării, ai făuririi cu succes a noii orînduirii.“

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de însemnătate excepțională în viața politică și social-economică a țării, va analiza activitatea desfășurată de partid, de întregul nostru popor pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale din 1982, va stabili direcțiile fundamentale ale dezvoltării României în următorul cincinal și orientările de perspectivă pînă în anul 2000.

Bazîndu-se pe rezultatele remarcabile obținute pînă în prezent, pe politica științifică, realistă a partidului, Directivele Congresului al XIII-lea privind dezvoltarea economico-socială

a României în cincinalul 1986—1990 și deceniul 1991—2000 deschid noi și luminoase perspective pentru progresul multilateral al societății românești, pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

În aceste Directive se subliniază că „se vor crea, în continuare, condiții pentru dezvoltarea culturii și artei socialiste, înflorirea întregii vieți spirituale a poporului, se va intensifica activitatea de formare a oamenilor muncii în spiritul înaltului umanism, al societății noastre, al principiilor eticii și echității socialiste.“

Aspect reprezentativ al vieții spirituale a națiunii noastre socialiste, muzica reunește astăzi în România milioane și milioane de oameni într-un crez comun patriotic și umanist, într-un efort unic de ridicare pe trepte superioare ale culturii și civilizației pe pămîntul străbun.

★

Muzicii i-a fost recunoscută valoarea educativă încă din străvechile timpuri cînd, teoreticienii elini prețuiau melodiile „etice“ mai mult decît pe cele „practice“ sau „entuziastice“. În evoluția lor milenară, genurile folclorice și mai apoi componistice au desăvîrșit — prin intermediul unor talmăcitori de geniu — mijloacele de a pune în rezonanță cele mai puternice ca și cele mai fine impulsuri ce sălășluiesc în cugetul omenesc. De aici, calitatea neprețuită a muzicii de a emoționa și a delecta, oglindind toate fluctuațiile generate de ambianța exterioară sau interioară.

Ceea ce reprezintă însă virtutea educativă primordială a unei arte componistice de înalt profesionalism — cum este și cea care înfloreste pe meleagurile noastre în anii socialismului — derivă din capacitatea de a reflecta nu numai fluctuații, ci îndeosebi permanențe ale conștiinței umane, acumulările din jurul unor opțiuni fundamentale, care, în culturile tradiționale, constituiau obiectul unui sincretism. Arta componistică a absorbit, în formele ei impunătoare, echivalentul muzical al aspi-

rației unificatoare, al vocației care își subordonează toate celelalte trăiri și le armonizează într-un organism unitar. Ca mesager al eului artistic ce izbuteste chiar prin dramaturgia lucrării să sugereze triumful unei tendințe sau al unui ideal, opera muzicală devine simbolul însuși al conștiinței angajate.

Fără îndoială, o muzică ce-și propune sensibilizarea ascultătorului la o dispoziție de moment și izbuteste, grație fiorului poetic, să-l înalțe dincolo de ea, creează premise estetice de prim ordin ale scopului educativ, în pofida efemerității impresiei, asemuită de un mare gânditor cu efectul batistei parfumate. Muzica devine în cea mai mare măsură formativă atunci când îl introduce pe ascultător în plin tumultul efortului de afirmare a unei valori; când îl determină să resimtă uriașa tensiune a confruntărilor tematice ca pe un ecou al dezbaterilor din jurul propriilor focare ale conștiinței; când rezolvările artistice i se înfățișează ca soluții îndelung așteptate și exemplare la propriile reflecții și căutări.

Dar ascultătorului de pe meleagurile noastre i se oferă prilejul de a se identifica cu o tradiție componistică ce tinde să condenseze în formele ei ample spiritualitatea întregii culturi naționale nu numai printr-o referință programatică la marile ei teme. Atât derularea „scenariului“ cât și ecourile folclorice fac să vibreze straturi de profunzime ale sufletului românesc, cele care oglindesc sublima strădanie de supraviețuire a ființei colective.

A pătrunde în tainele compoziției de suflu larg nu constituie așadar, o îndeletnicire minoră, pe care viața contemporană ar hărăzi-o doar celor care mai au răgazul să deprindă regulile unei limbi necunoscute. „Marea muzică“, numită astfel de Călinescu, se exprimă de fapt în limba maternă a oricărei conștiințe autentice: aceea prin care ea își selectează valorile și le cumpănește înrudirea cu o adevărată primordială. Într-o asemenea accepțiune, însușirea graiului muzicalizat al conștiinței reprezintă șansa asimilării schemelor ei celor mai eficiente, prin care izbuteste întotdeauna să triumfe asupra realului și să transforme resursele senzoriale în înalte resurse morale.

**Alexandru LEAHU**

Societatea românească trasează școlii de cultură generală sarcina formării tinerei generații pentru muncă și viață, deziderat ce se află formulat în prevederile planurilor de învățământ și ale programelor școlare. La baza întocmirii acestora stă principiul modelării armonioase a personalității umane, în care se îmbină o tenănică și vastă pregătire de specialitate cu un orizont larg de cultură umanistă.

În ansamblul disciplinelor cu caracter formativ, munca, aflată încă din vremea vechilor greci la loc de frunte, capătă, în contextul exigențelor vieții contemporane, noi valori educative pe care procesul de învățământ le poate fructifica plenar în scopul îmbogățirii spirituale a oamenilor. Ora de muzică trebuie să devină un moment în care copiii învață să se bucure de frumusețea muzicii, să respecte și să iubească marile opere ale culturii sonore create de-a lungul istoriei. În același timp, viețile marilor muzicieni oferă biografii exemplare în care se regăsesc înalte calități morale ca abnegația până la dăruirea totală în slujba unui ideal, muncă perseverență și neobosită, cinstea și mândria profesională.

Cele mai semnificative dintre operele muzicale sînt purtătoare ale trăsăturilor spirituale specifice poporului din care provine creatorul lor, astfel încît cunoașterea acestora contribuie la cultivarea respectului și prețuirii față de cultura tuturor țărilor și popoarelor, în spiritul internaționalismului socialist promovat prin politica de stat a României.

Dar poate că însușirea cea mai de preț a muzicii este aceea de a fi ruptă din sufletul poporului, ca expresie directă a forței lui creatoare, a năzuințelor și împlinirilor sale. Cîntecul înseamnă pentru copii lecție de viață, lecție de istorie, de patriotism fierbinte. În orele de muzică ei învață să cunoască și să participe la promovarea cîntecului popular autentic, ferindu-l de poluare și degradare. Deasemeni, prin frecventarea repertoriului de cîntece revoluționare, patriotice și de pace, prin interpretarea lucrărilor valoroase cu teme din viața copiilor, mișcarea muzicală desfășurată în școli capătă sub asupiciunile generoase ale Festivalului național „Cîntarea României“ semnificații educative plene.

Clasele cu profil suplimentar de artă, ce funcționează pe lângă școlile generale sînt principala sursă, baza de masă, din care învățământul de performanță își selectează elementele cu aptitudini deosebite. Prin îndrumare competentă de specialitate, în cadrul liceelor de artă și apoi în conservatoare, acești tineri devin viitorii artiști interpreți, compozitori, muzicologi și profesori de muzică.

Răspîndite pe tot cuprinsul țării, clasele cu program suplimentar de artă îndeplinesc, cu deosebire în localitățile lipsite de instituții muzicale profesioniste, funcția socială de nucleu al activității muzicale permanente, dezvoltînd în colectivele de elevi și în familiile acestora dragostea pentru valorile artei muzicale românești și universale. Prin sublinierea specificului național al învățământului, prin cultivarea unui repertoriu instrumental cuprinzînd crea-

ții ale compozitorilor români din toate generațiile, reprezentând cele mai variate orientări stilistice, școala de muzică menține interesul neobosit al elevilor și al publicului pentru valorile muzicale românești și îndeplinesc obiectivele patriotice prin mijloacele specifice artei sunetelor.

În ultimii ani, participarea la concursuri internaționale de interpretare muzicală a adus țării noastre izbînzi de prestigiu. Acestea confirmă faptul că învățămîntul de specialitate se desfășoară pe baze științifice, moderne, plasînd școala muzicală românească pe unul din primele locuri în lume. În acest context reușitele la concursuri au constituit minunate prilejuri de mîndrie patriotică pentru elevii laureați și profesorii lor, conștienți că au avut bucuria de a contribui cu mijloacele artei la afirmarea continuă a învățămîntului românesc și pe plan mondial.

**Lavinia COMAN**

Mă voi referi, în cele ce urmează, la muzica destinată scenei : opera și baletul. Se depun în ultimii ani strădăniți susținute ca în aceste domenii să se creeze lucrări din ce în ce mai interesante, cu un orizont tematic bogat, capabile să aducă un suflu înnoitor teatrelor muzicale din țară, legăturilor dintre creatorul de muzică și public. Pe lîngă *epopeea națională*, care, după părerea mea, numără opusuri valoroase, ni se cer teme actuale, despre relațiile dintre oamenii societății noastre noi, despre un elan constructiv ce merită a fi analizat, fiindcă el conține, fără îndoială, mari tensiuni omenești.

Ideea de *erou* din epopeea națională își poate găsi în efervescenta prezentului întruchipări noi ; ele pot fi surprinse de muzică în ce au mai profund, partiturile muzicale se pot astfel constitui documente ale epocii ce o străbatem. Discutînd cu cîtiva importanți dramaturgi de azi, mi se relatea că există multe dificultăți obiective în tratarea prezentului : mai întîi evoluții și schimbări rapide, apoi faptul că antagonismul dintre eroii pozitivi și cei negativi tinde să se diminueze treptat. Lupta dintre nou și vechi va fi eternă, firește, dar observarea ei într-o societate ce tinde către o organizare socială superioară cere un spirit de observație extrem de ascuțit. Compozitorii se orientează către teme durabile, cu un caracter mai simbolic ; travaliul dificil implicat într-o operă sau un balet îi determină a fi exigenți în alegerea subiectelor. Prin înseși virtuțile sale, muzica are nevoie de poezie și subiecte puternice, conținînd trăsături umane definitorii.

Forța educativă a unei lucrări de artă, operă sau balet, constă (nu spun nimic nou) în puterea ei de a emoționa, a veridicității eroi-

lor, a pasiunii captată în paginile unei partituri. Contemplăm adesea lucrările din marele repertoriu de operă și balet și am dori să înțelegem pe ce se bazează enorma reușită. Ele conțin viață, adevăr și multă-multă inspirație. Nu le putem oare egala ?

**Theodor GRIGORIU**

Folclorul a fost și este creație a maselor populare, atît a celor anterioare cît și a celor posterioare nașterii poporului român. El a luat naștere din necesitatea de a reflecta idei, sentimente, năzuințe spre o viață mai bună, dar și de unificare în acțiune a colectivității.

Prin ceea ce exprimă și prin mijloacele artistice folosite, folclorul este același pe întregul pămînt, dar experiența de viață a fiecărui grup uman a impus și anumite trăsături proprii fiecărei colectivități. Fiind legat de viața și activitatea omului, folclorul exprimă valori umane general valabile. Obiceiurile și cîntecele de nuntă — pentru a ne limita la acestea — trezesc în cei ce participă la asemenea ocazii sentimentul de solidarizare umană, de nădejdi și griji pentru viitorul colectivității respective. Această solidarizare umanizează pe individ, îl face să se simtă ca parte a unui tot uman, îi impune o anumită comportare cerută, în cele din urmă, de colectivitatea în care se află încadrat. Cei ce se abat de la legile nescrise ale grupului sint aduși la realitate prin cîntecele satirice. De aici rezultă că folclorul reprezintă — în afară de înobilarea artistică a ascultătorului ca și a celui ce-l cîntă — un mijloc de educare a omului, de solidarizare a individului cu întregul colectiv uman.

Tot în cadrul grupului și tot prin mijlocirea a ceea ce s-a transmis pe cale orală, individul învață să iubească și să lupte pentru păstrarea a ceea ce grupul a moștenit și a creat. Dacă pînă la formarea națiunilor totul se manifesta în cadrul colectivităților umane în care se trăia, odată cu apariția națiunilor și a stabilizării pe un anumit teritoriu, individul a învățat și din folclor să iubească poporul din care făcea parte, să-și iubească patria, să lupte pentru apărarea ei. Balada, de pildă, învață pe individ să iubească natura, frumosul dar și curajul și spiritul de sacrificiu, cînd este cazul, ale eroului ; iar baladele, dansurile și cîntecele haiducești îi dezvăluie necesitatea imperioasă de a lupta împotriva împilării, a celor ce nu ezită să-și însușească ceea ce nu le aparține.

În ceea ce privește folclorul muzical, fiecare component al aceleiași patrii îl simte aparținîndu-i. Oricine tresaltă la ascultarea unei doine, a unui cîntec oarecare, pentru că fiecare dintre acestea îi trezește în suflet imaginea

patriei, dragostea pentru toți cei ce o locuiesc și o iubesc. Explicația este că folclorul oricărui popor și-a primit modul de organizare structurală a melodiei și a ritmului de la structura versului care, la rîndu-i, a luat naștere de la posibilitățile gramaticale și fonetice ale limbii respective. Tot limba este cea care, prin muzicalitatea-i proprie, acordă prioritate pentru anumite intervale melodice, pe care individul le recunoaște ca aparținînd grupului din care face parte. De aceea, se poate afirma că nu avem nimic mai național după limbă decît folclorul. Așa fiind, se poate înțelege ușor de ce folclorul reprezintă o veritabilă școală la care individul învață să iubească pe omul din jurul său și chiar mai departe, să-și iubească țara.

**Gheorghe CIOBANU**

Muzica folclorică — prin care înțelegem muzica aparținînd manifestărilor tradiționale populare, în cazul nostru românești — își relevă rădăcinile, chiar mai pregnant decît celelalte arte, în simțămintele general-umane. Acest atribut ne este dezvăluit nu numai de calitatea ei funcțională, și mesajul afectiv pe care îl reprezintă, dar și prin substanța structurii ei morfologice, după caz muzical-poetică, muzical-coregrafică, muzical poetică și coregrafică sau doar muzicală, ce se dovedește a-și avea originea într-o exprimare de natură psihofiziologică.

Totodată însă considerentele istorice ale folclorului ne atestă că muzica ce acoperă majoritatea absolută a categoriei sale — prin însăși funcționalitatea acestora a făcut dintotdeauna parte integrantă din complexul educativ al poporului printr-o gamă largă de manifestări. De la cîntecele de leagăn și bogatul repertoriu al copiilor pe primele lor noțiuni despre mediul înconjurător oferite copilului, apoi muzica sărbătorilor, ca și aceea a doinei, baladei și cîntecelor de ficcare zi, sau însoțind dansul, găsim diferite modalități educative, atît fizice cît și de cunoaștere intelectuală științifică și estetică, ce urmăresc creșterea puiului de om și formarea lui ca valoare socială de bază a colectivității respective.

Pe această cale, muzica folclorică se află adînc implantată în conștiința poporului român, iar puterea acesteia ne apare implicit și în zilele noastre însă la nivelul funcțional corespunzător omului contemporan.

Pe aceste coordonate ne apare tangența cu educația cetățenească, în strînsă corespondență cu cea patriotică și cu educația umanitaristă. Relația existentă între aceste noțiuni trebuie să reprezinte echilibrul uneia prin cealaltă. Atitudinea patriotică rămîne steapă atunci cînd este lipsită de umanitarism, în timp ce umanitarismul axat pe o conștiință civică pa-

triotică constituie o necesitate pentru viața unui popor.

Se poate observa cum, raportate la fondul tradiției populare aceste noțiuni cu valoare de concepții se regăsesc din plin în toate manifestările folclorice. Muzica întărește aci conștiința apartenenței la o colectivitate anume, cît și respectarea legilor sociale ale acesteia, iubirea pămîntului natal și a oamenilor, toate acestea cuprinse în folclorul muzical, prin acțiunile prezente în conținutul diferitelor sale manifestări.

Pe de altă parte, execuția folclorului muzical implică în special realizările prilejurilor colective, întărirea sentimentului de grup, simțămînt care, cu valoarea unui fluid psihofiziologic, poate face să vibreze corzile sufletului către bine și dragoste față de oameni. Nu în tîmplător, ci cunoscînd bine valoarea muzicii folclorice George Breazul prin marea sa aptitudine de pedagog ne-a relevat deosebitele valori educative incluse în fenomenul tradiției populare. El ne recomandă încă în urmă cu aproape cinci decenii folclorul muzical ca fiind sursa cea mai valoroasă și bogată de alimentare a repertoriului necesar îndeplinirii unei educații muzicale școlare în întreaga complexitate a menirii ei.

În timpul nostru, la aniversarea celor 40 de ani de la victoria Revoluției de eliberare socială și națională de la 23 August 1944, felul în care folclorul a fost promovat în această perioadă atît prin instituționalizarea cercetării lui, cît și prin amploarea deosebită a mișcării artistice de amatori, apoi în creațiile compozitorilor ca și prin mijloacele de difuzare mass-media, ne evidențiază din ce în ce mai puternic atribuțiile sale educative conturate spre un conținut patriotic și umanitarist.

Departate de a putea fi considerat dispărut, folclorul muzical a cunoscut în perioada ultimilor patruzeci de ani o evoluție înfloritoare, dacă avem în vedere raportarea la concepția înaintată a practicantilor săi. Recente cercetări de teren au relevat faptul că aceștia prezintă aceleași generații mai tinere, respectiv pînă în jurul a 40—50 de ani, care din totdeauna au determinat evoluția folclorului după concepția vederilor lor. De la copilul preșcolar și pînă la tineri și maturi găsim o gîndire mult avansată față de trecut. Însăși accentuarea prezenței folclorului muzical în manifestările-spectacol, dacă în urmă cu patru decenii părea a deține o vădită amprentă artificială, întărirea în acest timp a tradiției folclorice ne apare ca urmare tocmai a evoluției mentalității practicantului de folclor în noua conjunctură socială.

Lărgirea orizontului intelectual cu implicațiile politico-ideologice pare a se îmbina perfect și chiar a-și găsi un puternic suport afectiv în amploarea de pildă a sărbătorilor de iarnă, în cuprinsul cărora colindele arhaice cu refrene ca : Zori zorițelor, Măr cu florile

dalbe sau Lerului Ler, se asociază armonios cu teatrul cu măști într-o atmosferă predominantă de simțămîntul existenței unitare a poporului român. Astfel, pe drumul continuității valorilor spirituale se desfășoară și manifestările-spectacol din timpul nostru ce apar din ce în ce mai apropiate de viața folclorică muzicală de fiecare zi prilejuind ce-i drept tradiției contemporane o mult mai accentuată efervescență. Aici, în procesul de existență găsim alături de elemente străvechi, numeroase măturii ale unei noi concepții muzicale, marcată într-adevăr mai slab față de creația poetică, însă conform particularității ei, de o vitalitate și capacitate de dăinuire mai puternică. Grație tocmai urmării unei evoluții mai lente, muzica folclorică a fost și este aptă în totalitatea ei de a-și duce mesajul peste milenii.

Prezența în timpul nostru a unor străvechi doine, cîntece funebre și de nuntă și chiar a cîntecelor de fiecare zi, apoi a repertoriului copiilor și pentru copii ca și a muzicii de dans, în noi structuri combinatorii între elementele mai vechi și cele noi, ne apare perfect corespunzătoare timpului nostru.

În cadrul tuturor acestor fenomene, găsim firesc ca un prim rezultat, odată cu întărirea legăturii cu trecutul prin afirmarea constanței apartenenței la unitatea poporului român — așa cum o dovedesc studiile de etnomuzicologie realizate pe parcursul ultimelor patru decenii de reliefare deosebită și pe plan internațional — și capacitatea folclorului în special prin universalitatea limbajului său muzical, de a determina înțelegerea și dragostea față de toate popoarele lumii.

#### Ghizela SULIȚEANU

Aș vrea să subliniez de la început că nu intenționez să fac vreo discriminare între diferitele feluri de exprimare artistică în domeniul muzicii ușoare, nici o ierarhizare și nici să stabilesc supremația unui subgen asupra altuia sau a altora. Supremația o conferă calitatea în orice domeniu al activității omenești. Toate subgenurile muzicii ușoare își au locul și rostul lor.

Aș dori să-mi exprim câteva gânduri în legătură cu cîntecul poetic, mai pe scurt *cîntecul*.

Cîntecul românesc nu este nici un derivat, nici o pastişare a șansonetei. Cîntecul poetic al nostru a încercat și a reușit de-a lungul anilor să-și fixeze adine rădăcinile în valorile inestimabile ale folclorului nostru. Și nu mă gândesc numai la melosul popular ci și la dăcini, port, obiceiuri, proverbe purtătoare ale înțelepciunii și humorului poporului nostru.

Creatorii cîntecului (compozitori și poeți) nu au avut nevoie să inventeze întâmplări, sentimente, caractere de oameni, ci au pătruns

adînc în clocotul vieții sociale, printre oamenii noștri, la izvor, observînd bine realitățile noastre, descoperind unda de poezie în cele mai cotidiene și dacă vreți, banale aspecte ale vieții sau în cele mai importante și, logodind poezia autentică cu muzica autentică, au creat CÎNTECUL.

Astfel, creatorii de cîntec știu să cînte florile de pe întinsul ogor al țării, să le plivească de buruieni acolo unde mai sînt, știu să-l cînte pe omul de azi făuritor al țării de mine, să-i spună că e bun, să-l ajute atunci cînd îi surprind slăbiciunile, să-l însuflețească în superbul său efort în zidirea unei țări libere și fericite, pătrunși de o nemărginită dragoste pentru acest om. Astfel făurit, cîntecul dă un rod nu numai prin succesul de public ci prin buna lui înrîurire asupra omului.

Taina acestor succese se desprinde din cîteva însușiri caracteristice cîntecului poetic :

Accesibilitatea lui (la aceasta se și referă de altfel atributul de „ușor“) îi ușurează priza la publicul ascultător. Această accesibilitate nu trebuie să-l transforme într-un cîntec „cum o fi“ ci dimpotrivă ea impune o exigență profesională sporită, urcarea stachetei calității tot mai sus. Accesibilitatea nu trebuie să fie o scuză pentru compozitorul care de dragul ei face concesii, subestimînd puterea de discernămint a publicului. Este necesar să ne amintim atunci cînd ne așezăm la masa de lucru că ne adresăm unui public din ce în ce mai informat, mai cultivat și mai exigent. Creatorii de cîntec sînt chemați nu să traumatizeze viața semenilor lor ci să contribuie la însănătoșirea ei. Cîntecul nu este o „modă“, nu trebuie să scriem neapărat „ce se poartă“. El este o certitudine a continuității, el este de fapt valoarea restituită oamenilor societății în care te-ai născut și trăiești. Acești oameni îți cinstesc harul cum nimeni în lume nu ți l-ar putea cinsti, de la simplul cetățean pînă la cel mai rafinat intelectual.

O altă însușire a cîntecului ar fi simplitatea poetică cu grija de a nu cădea în simplism, simplitatea de a trata și temele cele mai importante într-un limbaj grav dar nu mohorit, important dar nu „de la catedră“, direct într-un timp record. Uneori o viață, o glumă, o dramă, un fapt divers, un fapt de eroism, un sentiment, se consumă în cîteva minute.

Cîntecul trebuie să fie sincer, convingător, pasionat, de la tema mereu insuficient de investigată a iubirii pînă la tema dragostei de patrie. În orice împrejurare se impune ca făuritorul de versuri să-și pună în joc toată măiestria pentru realizarea unui mesaj. Dacă vorbele lui vor fi declarative și nepătrunse de arderea convingerii de pasiune, vor rămîne vorbe și nu se vor transforma în versuri, în poezie. Cuvîntul potențează valorile senzitive ale muzicii dîndu-i o nouă dimensiune. Muzica devine mai plastică, mai palpabilă, mai umană.

De aici și imensa responsabilitate pe care o avem în fața publicului nostru. Avem datoria să-l facem pe om atent asupra diferitelor aspecte ale vieții, să-l facem să cunoască mai bine realitățile cu bucuriile și eșecurile lor, să-l facem să se recunoască, să reflecteze și să devină mai bun. Avem pentru aceasta un instrument minunat, o limbă de o rară frumusețe și muzicalitate și dacă ne scriem cîntecele în această frumoasă limbă românească, să nu ținem lecții de bună conduită ci să determinăm buna conduită. Și mai este necesar ca atât compozitorul cît și scriitorul versurilor să plece de la ideea respectului față de cel ce recepționează cîntecul pentru ca și

acesta să-i respecte pe creatori și să le acorde audiența și creditul lui.

În încheiere, dar nu în ultimul rînd, aș vrea să-mi exprim un gînd care mă însoțește mereu. Dacă un cîntec devine prin calitatea lui un factor important de educație estetică și patriotică, avem o îndatorire cu totul deosebită de a scrie în acest sens cîntece despre copii și pentru copii, despre copiii țării noastre. Fără copiii noștri casele și străzile ar fi pustii și triste. Despre copiii noștri, ai tuturor să scriem cu dragostea pe care ei o merită și o așteaptă de la noi.

Alexandru MANDY

---

## *Conservatorul de muzică „Ciprian Porumbescu” din București (1864—1984)*

*„Puneți talentul și măiestria  
de care dispuneți în slujba  
unei arte închinată poporului,  
cauzei socialismului și comunismului  
în patria noastră.”*

NICOLAE CEAUȘESCU

Arta muzicală s-a impus, în ultimele decenii, ca o valoare semnificativă în contextul culturii contemporane. Este suficient să amintim faptul că tinerii interpreți au cucerit în mari competiții internaționale importante premii — la canto, spre pildă, românii dețin un loc de seamă în cadrul concursurilor de specialitate —, că turneele artiștilor și ansamblurilor românești — orchestre, colective de operă sau coruri — primesc elogi entuziaste, că mulți compozitori sînt astăzi considerați personalități proeminente. În fine, se cuvine menționată și existența unui important număr de orchestre simfonice (14), a 10 teatre muzicale și opere, a 10 teatre de revistă și estradă, în centrele culturale românești, la care se adaugă 42 ansambluri și formații folclorice profesionale, toate răspunzînd cerințelor unui public impresionant de iubitori ai muzicii. Cum a fost posibilă această excepțională evoluție a artei muzicale românești? În primul rînd datorită condițiilor create de partidul și statul nostru, pentru afirmarea valorilor proprii. Apoi, decurgînd din aceste condiții, formarea unui puternic curent artistic la nivelul complexe activități de educație muzicală. Rezultatele dovedesc că o asemenea creștere a culturii naționale nu poate fi con-

cepută în afara unui modern învățămînt de specialitate.

Modalitățile proprii desfășurării învățămîntului muzical din România corespund obiectivelor vieții artistice — formarea unui public care să recepteze arta și, pe de altă parte, continuitatea procesului de valorificare a talentelor, adevărată „bogăție naturală” a poporului nostru. Primul nivel, cel al educării generale, cuprinde întreaga rețea a învățămîntului elementar și mediu, în care toți elevii sînt urmăriți cu egal interes, oferindu-se nu numai materialul muzical — repertoriu de cîntece, elemente de teoria muzicii, în ciclurile rezervate vîrstei foarte tinere — ci și cursuri de istoria muzicii și cultură muzicală. Astfel, absolventul studiilor de bază dispune nu numai de pregătirea teoretică și tehnică, ci și de un important bagaj de cunoștințe în domeniul esteticii. Din rîndul acestor absolvenți se recrutează, am putea spune, majoritatea viitorului public de concerte, exigent și doritor de frumos, condiție esențială pentru omul modern.

Dar tocmai privind semnificația rezultatelor semnalate mai înainte, se cuvine arătat că și pregătirea de specialitate are o bogată gamă de aspecte, gradată pe o perioadă destul de îndelungată, de la copilul talentat care intră în școlile și liceele de muzică, pînă la tînărul artist care părăsește clasele Conservatorului. Descoperirea disponibilităților pentru muzică aparține primilor ani, în care, după examene de testare a cunoștințelor și pregătirii muzicale, profesorii claselor elementare ale școlilor de muzică prospectează cu maximum de grijă datele definiției necesare unui